Nr. 4. Lwów dnia 26. Stycznia 1901. Rok XXXIV. Tom LXIV.

ROLNIK

ORGAN C. K. GALICYJSKIEGO TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO

wychodzi w każdą sobotę

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką pocztowa:
w Państwie Austryackiem.
rocznie . . . . 8 koron. | półrocznie . . . . 4 koron.
W Rosyi rocznie 5 rubli sr. — W W. Księstwie Poznańskiem 3 talary.
Członkowie galic. Tow. gospodarskiego płacący 10 K. wkładki rocznej, otrzymują „Rolnika“ bezpłatnie.

Ogłoszenia zamieszcza się za opłatą 15 h. od wiersza trzy razy łamanego, drobnym drukiem, albo za jego miejsce.
Przy częstszem inserowaniu oraz przy ogłoszeniach większych, znaczny rabat.
Ogłoszenia przyjmuje: Ajencja Ogłoszeń, Lwów, pasaż Haussmanna 9.
Manuskryptów nieumieszczonych nie zwraca się.
Reklamacye uwzględnia się tylko do wyjścia numeru następnego.
Przedruk bez podania źródła niedozwolony.

Redakcya i Administracya „Rolnika“ ul. Słowackiego l. 8. II. piętro.

TREŚĆ:

Obszar produktywny w austryackiem rolnictwie i jego spożytkowanie.

(Dokończenie.)

Jedwabnictwo uprawiają naturalnie prawie wyłącznie południowe kraje Austryi, gra ono jednak w budżecie domowym ludności rolniczej zawsze wielką rolę, zwłaszcza w budżecie kolonów południowych. Według wykazu, który podało za rok 1896 *Statistische Monatschrift*, wynosiła w tym roku produkcya kokonów w kilogramach: w Krainie: 30 *kg.*; w Tyrolu południowym: 1,301.400; w Tryeście 780; w Gorycyi i Gradysce: 558.300; w Istryi: 72.916; w Dalmacyi: 35.100; a na Morawach: 36 *kg.* Wartość południowo-tyrolskiej produkcyi szacowano na jakie 1.400.000 fl. w. a. Ogólna produkcya jedwabnicza całego państwa w czasie od roku 1887 do 1896 poruszała się między cyframi: 1,194.410 *kg.* (1892) a 3,026.903 *kg.* (1894). Ile z tego przypada na wielką, ile na średnią, a ile na małą posiadłość dat co do tego nie ma.

Winnice stanowią w znacznej części Austryi główne źródło dochodu ludności; najwięcej w południowym Tyrolu; na Wybrzeżu; w Dalmacyi; wschodniej Krainie; południowej i środkowej Styryi; w Austryi niższej i południowej Morawii. Źródło to dochodu zagrożonem jest jednak bardzo przez phylloxerę, zwłaszcza w Tryeście, Istryi, Krainie i Austryi niższej. Przeciętny roczny plon winnic wynosił w tych krajach, które je uprawiają w latach od r. 1886 do 1895 włącznie, na przestrzeni 214.281 hektarów: 3,865.940 hektolitrów, z czego najwyższa cyfra absolutna przypadała na Dalmacyę. O rozdziale winnic na różne co do wielkości kategorye posiadłości ziemskich dat nie mamy: to jedno da się powiedzieć, że ponieważ na południu Austryi własność ziemska wogóle jest rozdrobioną, przeto znaczna część winnic musi przypadać i na drobną własność ziemską a tem samem z dochodów z nich korzystają szerokie koła ludności rolniczej. Dowodem na to jest także ta okoliczność, że w stronach, gdzie występuje uprawa winnic wszystkie płace sług i robotników rolniczych są wyższe jak gdzie indziej.

Kultura chmielu występuje w Czechach, Galicyi, Styryi, Austryi wyższej i w bardzo małym zakresie w Karyntyi. Cała przestrzeń uprawna pod chmielem wynosi wedle dat z roku 1897 17.178 hektarów, z czego 13.391 hektarów przypada na same Czechy.

Co do właściwej uprawy rolnej i jej znaczenia gospodarczego i społecznego dla ludności ausrtyackiej, nie ma także niestety dat nowszych i zupełnie wystarczających, któreby wykazywały, jak się rozkładają poszczególne rodzaje kultury na różne kategorye własności ziemskiej: wielką, średnią i małą. Dopiero po zupełnem przeprowadzeniu w katastrze zmian w kulturze zaszłych od początku ósmego dziesiątka lat zeszłego wieku będzie można daty takie uzyskać.

To też możemy za „Podręcznikiem statystycznym austryackim“ podać tylko daty ogólniejsze i przybliżone tylko do stanu rzeczywistego; dadzą one jednak zawsze pogląd na stan produkcyi rolnej w głównych gatunkach zboża i na jej wzrost.

	Obszar uprawy	
okres	1880—1884	1886—1895
W Austryi niższej	83.079 *ha*	88.496 *ha*
„ „ wyższej	50.680 „	51.777 „
„ Salzburgu	9.265 „	7.597 „
„ Styryi	59.389 „	62.093 „
„ Karyntyi	15.911 „	15.806 „
„ Krainie	19.104 „	19.888 „
„ Wybrzeżu	30.802 „	27.558 „

„ Tyrolu i Voralbergu	18.086 „	17.000 „
„ Czechach	251.702 „	243.224 „
„ Morawach	99.992 „	101.977 „
„ Ślązku	13.821 „	15.444 „
„ Galicyi	330.525 „	432.155 „
„ Bukowinie	17.371 „	18.565 „
„ Dalmacyi	26.036 „	26.686 „
Razem w całej Austryi	1,025.753 *ha*	1,128.356 *ha*

Zbiory pszenicy przedstawiały się zaś w tych okresach w Austryi ogółem wziętej i w Galicyi specyalnie jak następuje: W latach 1880—1884 zbierano rocznie przeciętnie w całej Austryi 14,659.016 *hl*; a w latach zaś 1886—1895 tylko 12,141.959. W Galicyi w okresie 1880—1884 zbierano rocznie średnio 3.993.111 a w latach 3,646.591.

Co do kultury żyta, jęczmienia i kukurudzy to przestrzenie uprawne przeciętnie co roku temi trzema płodami wykazują w obu okresach które porównywamy następujące cyfry w hektarach:

	Żyto		Jęczmień		Kukurudza	
okres	1880—1884	1886—1895	1880—1884	1886—1895	1880—1884	1886—1895
Austrya wyższa	186.366	196.383	62.721	54.094	9.994	10.708
Austrya niższa	50.680	668.944	42.176	43.123	—	—
Salzburg	13.675	11.211	1.725	1.629	—	—
Styrya	76.421	77.721	14.618	15.587	39.721	37.576
Karyntya	39.760	39.817	10.479	10.377	7.914	7.894
Kraina	15.162	16.101	14.280	15.030	15.485	16.529
Wybrzeże	11.784	8.062	13.868	11.683	43.349	37.287
Tyrol i Voralberg	28.413	27.764	10.679	10.083	24.315	30.802
Czechy	575.684	555.516	284.049	354.490	—	—
Morawy	236.457	245.537	149.576	176.958	9.457	10.088
Śląsk	46.287	47.353	25.180	28.047	—	—
Galicya	552.440	606.177	358 748	356.074	74.365	95.302
Bukowina	30.839	34 667	36.290	34.932	76.793	75.685
Dalmacya	7.161	6.831	22·955	21.190	47.558	48.825
W całej Austryi	1,914.616	1,968.768	1,047.344	1,134 107	384.722	360.697

Co do zbiorów żyta, jęczmienia i kukurudzy, podamy tylko, żeby nie przeładowywać cyframi niniejszego artykuły, cyfry ogólne dla całej Austryi i dla Galicyi.

W latach 1880 do 1884 zbierano przeciętnie co roku w całej Austryi 26,248.517 hektolitrów żyta, 27,221.893 jęczmienia i 5,852.236 kukurudzy. W lat ch zaś 1887 do 1895: 19,495.510 cetnarów metrycznych żyta, 12,629.905 jęczmienia i 4,477.735 kukurudzy.

Galicya zaś wykazuje jako przeciętny zbiór roczny w pierwszym okresie (1880—1884): 5,660.864 hektolitrów żyta: 4,425.075 jęczmienia i 1,160.045 kukurudzy; w okresie drugim (1884—1895): 4,276.491 cetnarów metrycznych żyta; 2,926.386 jęczmienia i 986.736 kukurudzy.

Z wszystkich tych cyfr okazuje się, że obszary oddane pod uprawę pszenicy, żyta, jęczmienia i kukurudzy w okresie od r. 1880 do 1895 powiększyły się, co prawda skromnie i nie we wszystkich krajach jednakowo. Tak np. z krajów o wielkiej własności ziemskiej, Czechy wykazują zmniejszenie obszaru pszenicznego i żytniego a natomiast zwiększoną uprawę jęczmienia. W Galicyi powiększył się znacznie obszar pszeniczny, żytni i oddany pod uprawę kukurudzy,

Wrażenia z wycieczki na Zachód

napisał Prof. **Karol Malsburg.**

III. Międzynarodowy kongres rolniczy.

Historya międzynarodowych kongresów rolniczych datuje się od przedostatniej wystawy powszechnej w Paryżu w r. 1889, gdyż ona je zainicyowała a w ubiegłem dziesięcioleciu odbyło się ich jeszcze cztery (a to w Hadze, Brukseli, Peszcie i Lauzannie), tak że ostatni zwołany w tym roku do Paryża, był już z rzędu szóstym i obradował w wystawowym pałacu kongresowym od dnia 1. do 8. lipca. Zjazd był tym razem niezwykle liczny, bo 860 uczestników wzięło w nim udział, w której to liczbie nieco więcej niż połowę dostarczyła Francya, a resztę stanowili reprezentanci wszystkich cywilizowanych — lub chcących za takowe uchodzić — narodów. I jest to poniekąd charakterystycznem, że kiedy np. z „europejskiej“ Turcyi nie było nikogo: z najdalszego wschodu Japończyków przybyło dwóch, podczas gdy apatyczna i skołatana sąsiadka Francyi z za Pirenejów, Hiszpania, zdobyła się tylko na jednego przedstawiciela! Ze wszystkich zaś zagranicznych gości stawili się najliczniejszą falangą — naturalnie — Niemcy; ale zaraz po nich dominowali liczebnie Madyarzy, którzy oczywiście i tu także zapędzili „w kozi róg“ niedołężnych swych braci mlecznych... „Cislitawów“, jawiących się jeno dość niepokaźną garstką różnojęzycznych „osobników“ rolniczych. Ruchliwych Yankesów z za szerokiego Oceanu było natomiast więcej, niż ich „spokojnych“ brytańskich kuzynów z tamtej strony kanału. Moskali — wciąż dobrotliwie uśmiechniętych, ale niby czemś wiecznie zażenowanych — przybyło sporo. Finlandyi jednak brakło już — i to po raz pierwszy — na oficyalnej liście tego kongresu!... Polaków pod trojaką — oczywiście — etykietą politycznej swej przynależności, naliczyłem przecież do dziesięciu [1]) — a między nimi i jedną Polkę, panią Cz.. obywatelkę z Ukrainy, która z nich wszystkich grała tam rolę może najczynniejszą. Z Galicyi a właściwie ściśle biorąc, z Krakow-

[1]) Co przy pewnej sposobności zaznaczyłam publicznie, dla prostego skonstatowania faktu, że *„epur si muove!“* a co, muszę dodać, b. życzliwie było przez ogół przyjęte.

zmniejszył się natomiast trochę obszar uprawy jęczmienia.

Również i zbiory we wszystkich czterech rozpatrywanych wyżej płodach, w ciągu lat 1880—1895 znacznie się zwiększyły, tak że cyfry powyższe tylko korzystne rzucić mogą światło na rozwój właściwej uprawy rolnej.

Zauważyć trzeba w końcu, że cyfry podawane nieraz są niższe od rzeczywistych i że złe żniwa roku 1889 na cyfry przeciętne drugiego okresu (1886—1895) wywarły wpływ obniżający. *Dr. W. P.*

SPRAWY TOWARZYSTWA.

Walne zgromadzenie członków Oddziału lwowskiego Tow. gosp. odbyło się dnia 20 b. m. we Lwowie pod przewodnictwem prezesa p. Adolfa Wiesiołowskiego. Po zagajeniu przez prezesa i przyjęciu nowych członków, nastąpił jako główny punkt porządku dziennego wykład prof. Józefa M. Pomorskiego „O łąkach“. Prelegent wychodząc z założenia, że dotychczasowe wyniki doświadczeń wykazują niezbicie, iż można bardzo znacznie podnieść wydatność łąk prostemi i łatwemi sposobami nawożenia i uprawy, zwraca uwagę na znaczenie łąk w ogóle w gospodarstwie i na ogromne obszary łąk lichych w okolicy Lwowa, które przy dobrej woli właścicieli stałyby się niechybnie bardzo znacznem źródłem dochodu i środkiem podniesienia chowu bydła. Charakteryzuje następnie różne metody poprawy łąk i podnosi jako jedno z ważnych zadań w działalności towarzystw rolniczych pouczanie i zachęcanie jak najusilniejsze do racyonalnej łąk kultury. A dużo pod tym względem w kraju jest do zrobienia, gdyż nieraz wzorowe pod innym względem gospodarstwa o łąkach zdają się zapominać. Kończy wreszcie wnioskiem, aby oddział lwowski zarządził rodzaj pouczenia o uprawie łąk jak najczęściej przy sposobności każdej wystawy przeglądowej i premiowania bydła. Projekt ten po ożywionej dyskusyi przyjęto. Z kolei p. St. Komornicki mówił o obecnych, pod wielu względami niewłaściwych i dla rolników uciążliwych taryfach kolejowych, których zmiany jak najenergiczniej domagać by się należało. Taryfa dla rurek drenowych n. p. niby zniżona, ale równocześnie wprowadzono obowiązek opłacania za t. zw. *Ladegewicht*, t. j. za transport ładunku całego na jaki wagon opiewa, bez względu na wagę rurek, która zawsze jest znacznie mniejszą. Wobec tego zniżenie całe jest iluzyorycznem. Podnosił dalej częste niewłaściwe zarachowanie droższego trachtu na kolejach i ogólnie odczuwaną potrzebę utworzenia biura reklamacyjnego dla rolników. Wnioski wzywające komitet centralny do działań w tym kierunku uchwalono.

Delegatami na radę ogólną wybrani zostali pp.: Gorczyca, Komornicki, Kubicki, Madeyski, Dr. Miczyński, Prof. Pomorski i Papara, zastępcą p. Scheffer. W końcu odbyło się rozlosowanie wielu przedmiotów gospodarskich między obecnych kilkudziesięciu włościan.

Odrastanie owsa.

Mało wogóle zwraca się w praktyce rolniczej uwagi na zdolność odrastania różnych zbóż i innych roślin. O ciekawych w tym kierunku doświadczeniach donosi agronom Fr. Dopsch z okolic Zatecu w *Oest. Landw. Wochenblatt.* W r. 1899 parcelę 17 hektarową na której miano zasiać sztuczną łąkę nawieziono wapnem palonem w ilości 170 *q* i tomasówką w ilości 14 *q* 25 marca 1899 zasiano owies Duppawski jako plon ochronny szerokorzutnie, ręcznie; ziarna wyszło po 119 *kg* na hektar, ale pomimo tak rzadkiego siewu owies wkrótce przedstawił się bardzo pięknie i zwarto. Ponieważ pewna część pola (około 0·7 *ha*) silnie była zachwaszczona pszonakiem, zesieczono z niej owies na zieloną paszę stopniowo od połowy czerwca do początków lipca. W lipcu nastały deszcze obfite, a owies zesieczony wystrzelił drugi raz, szczególnie tam, gdzie był najwcześniej sieczony, tak że zachęcił do pozostawienia na ziarno. Zbiór odbył się 23. września i wydał z 0·7 *ha* 203 snopów, z czego po omłóceniu otrzymano 411 *kg* ziarna, odpowiada to plonowi blisko 600 *kg* owsa z hektara.

---

skiego był jedynie reprezentant krak. tow. rolniczego dr. W, M. z Piekar i... naturalnie piszący te słowa.

Zresztą, jak w arce Noego, ze wszystkich kątów świata było tam bodaj po jednym lub po parze rolników, jakby na pokaz.

Uczestnicy brali udział w kongresie bądź to w charakterze prywatnym, bądź też — i to najczęściej — reprezentowali tu oficyalnie większe towarzystwa gospodarskie, izby rolnicze i handlowe, syndykaty różne itp. A coby należało uważać za symptom bardzo dobrze dla rolnictwa na przyszłość wróżący, to fakt, że tym razem wszystkie niemal rządy wysłały na ów kongres specyalnych swych delegatów*), jakoby w chęci zamanifestowania swej dobrej woli w zastosowaniu się do wypowiedzianych tamże dezyderatów najszerszych kół rolniczych — co daj Boże!

Kongres otworzył konwencyonalno-uroczystą przemową obecny minister rolnictwa p. Jean Dupuy, poczem nowo wybrane prezydyum powitał na osobnej audyencyi w Pałacu elizejskim prezydent rzeczypospolitej p. Loubet. Prezes kongresu Jules Méline, były premier francuski i minister rolnictwa (nawiasem mówiąc, człowiek wielkiej inteligencyi swady i znajomości spraw agrarnych) zaznaczył w mowie inauguracyjnej, że jak przewodnią ideą pierwszego międzynarodowego kongresu roln. w Paryżu przed 11 laty było nadać gospodarstwu wiejskiemu formę i cechy eksploatacyi przemysłowej, co rzeczywiście w praktyce coraz częściej osiągniętem bywa, tak ten kongres winien wprowadzić gospodarstwo rolne na tory racyonalnego merkantylizmu, aby je obronić od niesumiennego wyzysku spekulantów, nie mających nic wspólnego z rolnictwem: a trafiwszy tem powiedzeniem w achilesową piętę dzisiejszych stosunków agrarnych, nadał niem od razu wytyczny niejako kierunek pracom i zadaniom kongresowym. Istotnie trudno było o żywotniejszy program międzynarodowy kongresu rolniczego wobec przygniatającej powszechnie rolnictwo depressyi handlowej, nie wywołanej zresztą bynajmniej hiperprodukcyą ziemiopłodów. Bo na cóż się zda choćby najskrzętniejsza i najproduktywniejsza praca rolnika, jeśli cena jej plonów stale się zmniejsza, do-

*) I tak np. rząd Rzpltej francuskiej reprezentowany był przez 9 oficyalnych delegatów ministerstwa rolnictwa, jednego wojny, dwóch handlu i trzech departamentu kolonialnego. Rząd zaś austryacki reprezentowali: Radca br. Hohenbruck i prof. Meissl z Wiednia.

Drugi wypadek tego rodzaju zaszedł w r. 1900 jeszcze może wybitniej okazujący zdolność odrastania, pomimo silnej posuchy. Pięciohektarowa parcela przeznaczona podobnież na łąkę dostała jako nawóz 22. kwietnia 1900 25 *q* tomasówki i została obsianą 26 kwietnia 415 *kg* owsa „Beseler's Anderbecker“ w rzędy na 19 *cm* odległe. Owies rozwijał się bardzo powoli i była obawa, że go chwasty, a mianowicie pszonak przydusi. Aby zatem uniknąć zachwaszczenia przyszłej łąki skoszono zielony owies na całem polu 26. i 27. czerwca i wysuszono na siano, którego było pięć dużych fur. Pomimo suszy, jaka potem panowała, znowu wystrzelił owies powtórnie i zebrany 26. września wydał 20·80 *kg* ziarna, co czyni z hektara plon 416 *kg*. Nie jest to ilość wielka, ale zawsze nie do pominięcia, jeżeli się zważy, że cały czas od zesieczenia pierwszego nie było prawie deszczu, i że wogóle w r. ubiegłym w całej okolicy tam liche plony zboża zebrano. Dowodzi to, że ostatecznie w pewnych razach można zbierać dwa plony owsa, raz na zielono a potem na ziarno.

Przy gęściejszym wysiewie, obfitych deszczach, a może po zasileniu saletrą i superfosfatem, byłoby zapewne możliwem uzyskać znacznie lepszy plon ziarna, po zbiorze dobrej paszy. Rzecz w każdym razie warta próby i doświadczeń liczniejszych.

KRONIKA.

† **Dr. Marcin Ewald Wollny.** Profesor rolnictwa na Politechnice monachijskiej umarł dnia 8 bm. w Monachium w wieku 55 lat. Nazwisko to szerokiej sławy w rolniczym i naukowym świecie, znane dobrze i czytelnikom „Rolnika“ gdyż niejednokrotnie referowaliśmy w naszem piśmie o badaniach tego uczonego. Rozgłos duży zyskał sobie Wollny przez wydanie dzieła: „Saat u. Pflege Landwirtschaftlicher Kultur-Pflanzen“, a następnie więcej jeszcze przez swe z niesłychaną drobiazgowością i wielkim nakładem pracy prowadzone studya nad fizykalnemi własnościami roli i gleby, których wyniki ogłaszał w wydawanej przez siebie publikacyi peryodycznej: *„Forschungen auf dem Gebiete der Agrikulturphysik.“* Badania te stanowią niejako początek i podstawę studyów ścisłych nad uprawą roli — zadania one w prawdzie nie rozwiązały ostatecznie, bo ono nader skomplikowane i trudne, ale do wyjaśnienia naukowego wielu empirycznie tylko znanych kwestyi przyczyniły się bezsprzecznie.

Jak się dowiadujemy pozostało po nim dużo jeszcze nieobrobionego materyału z badań lat ostatnich, przez co szkoda dla nauki rolniczej nie mała. —

Przeciw cłom na nasiona. Centralny związek rolniczy zawiązany w celu obrony interesów rolniczych austr. *(Centralstelle etc...)* jako jeden z postulatów swych postawił na wniosek br. Skrbeńskiego nałożenie przy nowych traktach cłowych cła na nasienienie traw i innych roślin pastewnych a to celem rozwinięcia tej produkcyi w Austryi. Przeciw temu protestują bardzo energicznie drobni i średni właściciele rolni z Czech i niemieckich prowincyi, sądząc po części słusznie, iż produkcya wewnętrzna Austryi co do tych nasion nie podniesie się mimo to zbyt szybko, a najwięcej ucierpią mniejsi właściciele, którzy również sami nie mogą oddawać się produkcyi nasion traw, w zbyt szerokiej mierze. W ich interesie zatem byłoby ceł takich nie nakładać. Do nas również bardzo wiele jeszcze idzie nasienia traw ze zagranicy — i jakkolwiek byłoby do życzenia aby produkcya krajowa tego artykułu się podniosła to jednak przez nałożenie ceł wysokich mogliby rolnicy sprowadzający przez szereg lat duże ponieść straty.

Wielka austryacka wystawa ogrodnicza i sadownicza odbędzie się w Wiedniu 1901 w jesieni, urządzona przez Stowarzyszenie ogrodników i przyjaciół ogrodnictwa *(Verein der Gärtner u. Gartenfreunde in Hietzing)* z okazyi 25 lat istnienia tego towarzystwa. Wystawa ta zakrojona na wielką skalę ma przedewszystkiem obejmować jako jeden z głośnych punktów programu: Wystawę państwową sadowniczą i wogóle będzie miała na celu, poznanie ogrodnictwa i sadownictwa austryackiego i rozwinięcie zamiłowania do tej szlachetnej i ważnej gałęzi produkcyi.

Peotektorem wystawy jest Arcyksiążę Franciszek Ferdynand a prezesem komitetu p. A. Umlauft c. k. nadworny dyrektor ogrodów.

Zainteresowanie się wystawą już obecnie jest dość żywe ile że na ostatniej wystawie paryskiej, austryacka produkcya owoców nie wystąpiła w należytem oświetleniu. Prowincye niemieckie a mianowicie Styrya ze swą małą produkcyą wysunięte zostały na pierwszy plan nieco sztucznym sposobem, podczas gdy ogromna produkcya krajów słowiańskich — Czech, Moraw i Galicyi, pozostała w cieniu i nie została należycie uwzględnioną. Jest więc obecnie pole do wykazania naszej produkcyi światu i pozyskania ewentualnie korzystnych rynków zbytu.

---

chodząc niekiedy do zupełnie anormalnych zniżek, które poprostu kosztów produkcyi nie kryją?!

Że zaś dotychczas nic prawie, albo tylko bardzo mało tu i ówdzie (mianowicie we Francyi przez handlowe syndykaty rolnicze) starano się temu stanowi rzeczy zapobiedz, to jest faktem nie dającym się zaprzeczyć — i dziwna, że kiedy np. przemysłowiec nie da się pomyśleć bez kupca w jednej osobie a każda fabryka większa posiada swoje agencye i agentów, których całem zadaniem jest jak najkorzystniejszy zbyt fabrykatu: jeden tylko rolnik, całkiem niemal biernie zachowując się dotąd na tym punkcie, czeka wciąż cierpliwie, aby się do niego po towar zgłaszano a oddaje go za byle jaką cenę i to najczęściej nie wprost konsumentowi, który rzeczywistą wartość produktu opłacić może — ale zwykle pośrednikowi, mającemu własny interes na oku.

Zawiłą tę kwestyę kupieckiej strony dzisiejszego rolnictwa starano się tu przeto zbadać i wyświetlić jak najwszechstronniej — a pracy tej poświęciła się przedewszystkiem pierwsza ekonomiczna sekcya kongresu, której rozprawy były bez wątpienia najbardziej interesujące ze wszystkich zwłaszcza, że brały w nich udział piorwszorzędne powagi światowe na tem polu jak prezydent trybunału cywilnego z Wersalu p. Alfred Paisant[1]), deputowani francuscy Emil Chevalier, Legrand, Courtin i de Rocquigny; dr. Roesicke, z Szwajcaryi; Abbé Müller z Alzacyi v. Riepenhausen z Niemiec i wreszcie, żeby Polaka choćby tylko z nazwiska i tu nie brakowało, hr. Żeleński z Węgier, którego wyczerpujący referat o niecnych praktykach i frymarkach na osławionych giełdach zbożowych powszechne zjednał sobie uznanie.

Za dalekoby mię to zawiodło, gdybym chciał zdawać tu dokładnie sprawę z przebiegu tych obrad — a kolumny tego pisma, na niniejsze „wrażenia“ przeznaczone, za krótkie są po temu. Zaznaczę więc tylko krótko że skonstatowano tam niezbicie, iż: 1) o hiperprodukcyi płodów gospodarskich (którą się niekiedy lubią zbożowi handlarze wrzekomo zasłaniać) nie ma ani mowy dotychczas: przeciwnie, wobec ogromnego przyrostu ludności w naszej epoce wogóle a nadto niezmiernie szybko podnoszącej się skali indywidualnych jej potrzeb, można raczej mówić o względnym niedo-

1) Inicyator i prezes zeszłorocznego kongresu handlowo-rolniczego w Wersalu.

DROBNE WIADOMOŚCI.

Acetylen jako środek przeciw kretom. W ogrodach krety nie zawsze są miłymi gośćmi, gdyż psują roboty i powodują obsychanie roślin i kwiatów, niszczą trawniki i t. p. Sposobu jednak radykalnego na nie dotąd nie było, prócz tępienia, które ze względu na pożyteczność tych zwierząt ogólną nie byłoby wskazanem. Niedawno jeden z francuskich ogrodników zaczął stosować ze skutkiem carbid wapna do wypędzania kretów. Jak wiadomo połączenie węgla z wapnem tak zwany węglik wapniowy (*Calciumcarbid*) jest ciałem posiadającem tę własność, że w zetknięciu z wodą wytwarza Acetylen, gaz palny duszący, o bardzo ostrym, nieznośnym zapachu. Obecnie fabrykacya owego karbidu odbywa się na wielką skalę. Acetylen bowiem daje bardzo piękne i silne światło. Otóż wrzucając kawałki karbidu do świeżych dziur w kretowiskach i chodników krecich, powodujemy wydzielanie się powolne acetylenu, carbid bowiem łączy się z wilgocią ziemną i gaz ten wytwarza. Rozchodząc się po podziemnych korytarzach krecich, acetylen wypędza je podobno do szczętu. Cena karbidu jest jeszcze jednak dość wysoką (około 80 ct. u nas za 1 *kg*) aby sposób ten mógł być na szerszą skalę stosowany.

Maszyna do niszczenia szkodników i chwastów etc. w roli. Niejaki Pietr Waat w Leeds (w Anglii) opatentował pod Nr. 106188 nowo skonstruowaną maszynę, która składa się z pieca umieszczonego na wozie. Gorące gazy z pieca za pomocą stosownego wiatraka pędzone są przez rurę ku ziemi, gdzie rozdzielają się na szerszą przestrzeń pod płytą szeroką, którą można wyżej i niżej nastawiać. Jadąc po polu owym piecem, opuszcza się płytę na ziemię, wskutek czego od gorących tych gazów ginie wszystko, co żyje na powierzchni, a więc chwasty i różne robactwo. Zdaje się jednak, że to jeden z mniej udałych pomysłów, bo pominąwszy już koszta wypalenia takiego jeśli chodzi o wielkie obszary — to i skutek jest mocno wątpliwy. — Głębiej leżące nasiona chwastów jako też i niżej siedzące szkodniki nic sobie z maszyny tej robić nie będą.

Doświaczenia z uprawą lucerny. L. Forster i L. A. Merri na stacyi doświadczalnej w Utah badali lucernę w rozmaitych stadyach rozwoju pod względem plonu, składu chemicznego, strawności wartości pokarmowej rezultaty tych doświadczeń są następujące ;

1) Największy roczny zbiór siana daje lucerna przy wczesnym cięciu.

2) Wcześnie zebrana lucerna zawiera największe ilości ciał białkowych i tłuszczu a więc najważniejszych ciał składników pokarmowych. a najmniej drzewnika. Ilość ciał białkowych i tłuszczu zmniejsza się w miarę wzrostu lucerny, drzewnik natomiast znajduje się w coraz większej ilości.

3) Podczas kwinięcia jest stosunek wagi liści do wagi łodyg ściślejszy, niż w późniejszych stadyach rozwoju; stosunek liści do łodyg w rozmaitych pokosach przedstawiał się jak następuje:

pokos wczesny	52: 48
„ średni	40: 60
„ pósny	33: 67

4) Pierwszy pokos daje największy z biór, trzeci najmniejszy. Drugi pokos wykazał w trzyletniem doświadczeniu trochę większą zawartość procentową ciał białkowych i drzewnika, podczas gdy trzeci trochę więcej tłuszczu i ciał wyciągowych bezazotowych.

Prócz tego przeprowadzono dwa doświadczenia z młodemi wołami ażeby zbadać wartość pokarmową lucerny, zebrane w rozmaitych okresach rozwoju. Pokazało się, że najlepsze rezultaty otrzymać można przy spasaniu lucerny ściętej podczas początków kwitnięcia, najgorsze przy późnym pokosie. Jeśli przyjąć dochód osiągnięty, z pokosu wczesnego =100, to średniego wynosić będzie 85, z późnego 72. (Oesterr landw. Wochenblatt).

Prawidłowa hodowla drobiu zaczyna coraz poważniej rozwijać się w okolicach Warszawy. Niektóre gospodarstwa przemysłowo-rolne sprowadzają specyalnych hodowców z zagranicy. Wobec zapewnionego zbytu w Warszawie, starania te opłacą się z pewnością, zwłaszcza, jeżeli ceny będą tak unormowane, iż drób przestanie być artykułem zbytku dla mieszkańców tego miasta.

Z piśmiennictwa rolniczego.

„Przewodnika Kółek rolniczych“ organu Zarządu głównego tychże Kółek numer drugi wyszedł z druku i zawiera następującą treść:
Obowiązek i interes — Omłot i czyszczenie koniczyny. — Rady doświadczonego sąsiada. — Rolnictwa także uczyć się trzeba. Z doświadczeń włościańskich. — Sprawozdanie z uprawy soi. Ekwiwalent. — Sami sobie. — Spółki oszczędności i pożyczek. Kronika oraz informacye. Sprzedaż otręb w magazynach wojskowych. Opłaty przewozowe od otręb na c. k. kolejach państ-Ogłoszenia.

---

statku, ale nigdy o nadmiarze przeciętnej rocznej produkcyi gospodarczej całego globu. Dowodem wreszcie, że tu nie popaż i pobyt regulują ceny, ale jedynie niezdrowa spekulacya dowolnie je dyktuje, jest fakt, że w ostatniem dziesięcioleciu właśnie w latach mniej urodzajnych były najniższe! 2) stwierdzono tu również, że rozdźwięk między cenami rolniczej sprzedaży a ceną zakupna przez konsumenta płodów gospodarczych bywa tak olbrzymi i często niczem nie usprawiedliwiony, że już sama ta różnica obu cen powyższych wystarcza, aby — jak się wyrażano drastycznie — zagłodzić tak konsumenta, jak i producenta — na jedyną korzyść handlowego pośrednika, *id est*: giełdowego spekulanta w wielkim stylu! — Wreszcie, 3) zgodzono się jednomyślnie, że ani owe wrzekome zalewy rynków europejskich produktami amerykańskimi, indyjskimi lub australskimi — o których to „konkurencyach zamorskich“ wciąż się u nas rozprawia: ani nawet cła i taryfy przewozowe — co prawda często bardzo niekorzystne — nie są przyczyną owych zniżek i bezpodstawnych fluktuacyi cen produktów gospodarskich wogóle; a natomiast jedynym ich powodem jest owa spekulacya niesumienna, znajdująca swój wyraz w handlu fikcyjnem zbożem na giełdach, co w Ameryce poczęty, rozplenił się, jak niejeden zresztą chwast tamtejszy, także w Europie i na giełdach w Liverpolu, Londynie, Amsterdamie, Paryżu, Wiedniu i Peszcie buja dotąd bezkarnie; — podczas, gdy w Berlinie, gdzie doszedł był może do najpotworniejszych rozmiarów, już przed dwoma laty odpowiednią legislatywą soki mu podcięto... A cierpi wskutek tej zmory nie tylko, jakbyśmy może przypuszczali, rolnictwo europejskie, ale równie i amerykańskie i inne, gdyż obecne przesilenie rolnicze dotyka cały wogóle świat rolniczy. Tamę zaś temu złemu może położyć tylko jednozgodna akcya państw, zaangażowanych ze swej natury w interesach rolniczych, za pomocą prawnych środków prewencyjnych, skierowanych w tę stronę. —

...Dzięki inicyatywie kongresu paryskiego, wszędzie obradują teraz ankiety specyalne w tej mierze. Czy zaś potrafią one wyemancypować wreszcie rolników z pod jarzma wszechmożnych giełdowych kapitalistów? — „Ha, no vederemo!“ — jak mawiał niegdyś sceptycznie IMĆ pan Kalasanty“ ze „Szczutka“. (D. n.)

Tygodnik rolniczy. Organ c. k. krak. Towarz. rolniczego w Nr. 1 i 2 zawierają treść następującą: O wpływie ciężaru nasienia na ilość i jakość plonu (Bronisław Janowski). Z ruchu w spółkach rolniczych za granicą (Kazimierz Woźnicki); Czem zastąpić słomę? Z Towarzystwa roln. krak. (Czynności komitetu). Korespondencye. Zboże w gospodarstwie światowem według materyałów do ankiety o handlu terminowym przez Dra Tadeusza Kudełkę. — Pług Szczepanika, napisał inż. T. Gołogórski. — W kwestyi zaraźliwego poronienia u krów. — Sprawy bieżące. — Bibliografia. — Wiadom. handl.

Ogrodnictwo. Organ Tow. ogrodniczego krak. Nr. 1 za 1901 zawiera treść następującą: *E. Janczewski:* Joanna Dark (Jeanne d'Arc) (z rycinami). — *J. Brzeziński:* Wpływ szczepienia na podkładkach karłowych na owocowanie drzew (c. d). *J. Trzebiński:* O grzybku owocowym *(Fusicladium)* (z ryc.) *J. Brzeziński:* Jarmuż (z ryc.). — *B. Malecki:* Rośliny pnące i wijące (z ryc, c. d.). — *Ks. Antoni Głodziński:* Zużytkowanie owoców do wyrobu win owocowych (c. d.). — Korespondencya. Z wystawy w Paryżu. — Sprawozdanie z wystawy sadowniczej we Lwowie. — Wystawa owoców w Tarnopolu. — Ze spraw ogrodniczych. Nasz dobór wzorowy na wystawie paryskiej. — Tow. ogrodnicze w Tarnowie. — Posiedzenie Tow. ogrodniczego krakowskiego. — Kronika. — Ceny produktów ogrodowych w Krakowie. — Odpowiedzi od Redakcyi. — Spostrzeżenia meteorologiczne.

Pytania i odpowiedzi.

Odpowiedź pierwsza na pytanie 4. Gleba czarna mało glinkowata skłonna do bujności, nie wyda na oborniku ani na nawozie zielonym dobrego plonu przenicy na ziarno. W takich glebach lepiej w pierwszej sile sadzić ziemniaki lub cukrowe buraki, potem jęczmień z koniczem, a dopiero po koniczu pszenicę. Najważniejszym czynnikiem pokarmowym będzie tu kwas fosforowy, który ziemniaki bardzo opłacają, przy oborniku, a pszenica po koniczu. — Przy tej jakości gleby, jeżeli nie jest zbyt zaperzona, szkoda tracić całego plonu na czarny ugor, trudno jednakże wchodzić w szczegóły rotacyi płodozmiennej nie znając warunków togo majątku. — Zasadniczo należy odrzucić projekt siania hreczki na zielony nawóz, ponieważ tylko motylkowe i koniczynowe rośliny nadają się do tego celu. —

Andrzej Pomian

Odpowiedź na pytanie 5. Najradykalniejszym sposobem wytępienia kretów na łąkach jest racyonalne nawodnianie w ciągu lata, — zalewowe lub choćby tak zwane zwilżające. — *K. M.*

Odpowiedź na pytanie 7. Niezwykłą taniość nierogacizny w spowodowały w pierwszym rzędzie zakazy i utrudnienia dowozu mięsa wieprzowego i świń galicyjskich do Niemiec wprowadzone przez rząd niemiecki w z dniem 1-go października 1900 wbrew nawet istniejącej konwencyi weterynaryjnej. — Przedstawiciele rolnictwa domagają się ustawicznie u rządu energicznych kroków przeciw samowolnemu zamykaniu granic prukich dla bydła i świń z Galicyi — jak dotąd bezskutecznie. Do obniżenia cen w Galicyi przyczyniła się i druga okoliczność mianowicie ponowne zamknięcie Czech dla wolnego przypędu żywej i na chów przeznaczonej nierogacizny. 22 sierpnia namiestnictwo czeskie zezwoliło na ten przypęd po 4 latach zamknięcia, a we 2 miesiące później 23 października ponownie go zakazało. Jak znacznym byłby zbyt w tym kierunku z Galicyi dowodzi fakt iż przez te dwa miesiące wolnego obrotu wywieziono z kraju do Czech oprócz trzody na rzeź przeznaczonej 32000 sztuk chudej nierogacizny przeznaczonej do chowu w wartości około miliona koron!

Ceny za 6-miesięczne świnie galicyjskie w Wiedniu dnia 22 bm. były po 74 hl. za 1 kg. żywej wagi (w Bochni 17 bm. płacono po 60 hl. za 1 kg. za młode wieprzki). *K. M.*

Pytanie 8. Rozporządzam następującemi paszami:

1) Wywary gorzelniane. 2) Plewa i trzyny mocno trawiaste. 3) Siano górkie z mięszanek. 4) Makuchy siemienne.

Proszę o unormowanie a) opasu wołów a 1000 kg. i o? b) żywienia krów mlecznych a 1000 kg.? *St. O.*

Pytanie 9. Proszę o podanie niezawodnego „środka pobudzenia latowania u krów w obecnej porze. *M. S.*

Odpowiedzi od Redakcyi.

W P. W. S. w K. Ad 1. Na młynku „Excelsior" nie można śrutować kukurydzy z kaczanami — do tego celu służą osobne młynki syst. amerykańskiego Little Giant, żelazne do poruszania 1 koniem (bez osobnego kieratu). Używane powszechnie na Węgrzech. Działalność takiego młynka w godzinie 2 do 3 hektolitrów śruty — waga około 200 *kg* cena u Hofherra i Schrantza w Wiedniu lub u Kühnego w Moson koło Pesztu 130 koron. Sprowadza dom rolniczy St. Komornickiego we Lwowie.

Ad. 2. Analizy samych kaczanów nie znaleźliśmy. Śróta z kukurudzy wraz z kaczanami zmielonej zawiera według Wolffa, Potta i Lehmana następujące ilości strawnych składników: Suchej substancyi 85·5%, białka 6%, tłuszczu 3·1%, węglowodanów 62·1% podczas gdy same ziarna kukurudzy zawierają: Such. subst. 87·3, strawnego białka 8% tłuszczu 4%, węglowodanów 68%.

W P. S. K. W całej rozciągłości nie zamieścimy, ale w obszernem streszczeniu i z odpowiednią wzmianką.

Wiadomości handlowe.

Wiedeń St. Marx. Targ na nierogaciznę: 22. stycznia spędzono świń tucznych z Węgier 10.334 sztuk z Galicyi 4700 sztuk i płacono za galicyjskie młode świnie 57—74 K. za węgierskie tuczne 85—88 K. za 100 *kg* żywej wagi.

Ziemiopłody.

Lwów, 25. stycznia. Pszenica gotowa 7·50—7·75, na termina 7·30—7·50, żyto gotowe 6·50—6·75. na termina 6.30—6·50 owies obroczny gotowy 6·——6·30, na termina 5·80—6·—, jęczmień pastewny 5·50—5·75 brow. 6·——6·75 rzepak 14·——14 50, nowy — —·— —·— lnianka 10·50—11 groch pastewny 6·—6·50 do gotowania 6·75—12·— wyka 6·25—6·50 bobik 5.75—6·25, hreczka 7·——7·25, kukurudza nowa 5·60—5·90, stara ·—, chmiel za 56 kg. —·——, koniczyna czerwona 50·—70·, biała 35·—75·—, szwedzka 45·—80— tymotka 19·—25·—, spirytus loco za 50 litr. gotowy paritas Tarnopol 17·25—17·50 na termina 16·75—17·—.

Usposobienie niezmienne trwa dalej.

Bank rolniczy we Lwowie.

Do dzisiejszego numeru dołącza się cennik ziemniaków z nasienia sztucznie zapłodnionego — **Henryka Dołkowskiego i Syna w Nowejwsi,** poczta, stacya telegraficzna i kolejowa Kęty w Galicyi.

Redaktor odpowiedzialny *Dr. Kazimierz Miczyński.*
Nakładem galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki we Lwowie ul. Łyczakowska l. 3.

Dodatek do „Rolnika“.

Cennik nawozów sztucznych

które sprowadzać mogą za pośrednictwem

Komitetu c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie

Członkowie i Oddziały c. k. Gal. Towarzystwa Gospodarskiego

na wiosnę r. 1901.

LWÓW.
Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.
1901.

Zestawienie cen.

Marka t. j. rodzaj nawozu	Zawartość gwarantowana – kwasu fosforowego – rozpuszczalnego w wodzie	Zawartość gwarantowana – kwasu fosforowego – w ogóle	Zawartość gwarantowana – kwasu fosforowego – rozpuszcz. w kwasie cytryn.	Zawartość gwarantowana – azotu	Cena za 10 000 kg. z workami – franco stacye Gal. zachodniej – Koron	Cena za 10 000 kg. z workami – franco stacye Gal. wschodniej rejon I. – Koron	Cena za 10 000 kg. z workami – franco stacye Gal. wschodniej rejon II. – Koron	UWAGA
Superfosfat kostny	18%				1044·—	1080·—	1116.—	za gotówkę 3% mniej
Superfosfat kostny	16%				928·—	960 —	992·—	
Superfosfat mineralny	18%				1008·—	1044·—	1080·—	
Superfosfat mineralny	16%				896·—	928·—	960·—	
Superfosfat amoniakalny	12%			4%	1368·—	1392·—	1416·—	
Mączka kościana roztworzona kwasem siarkowym	14%			2%	1162·—	1190·—	1218·—	
Mączka kościana parzona		21%		4%	1540·—	1370 —	1400 —	
Żużle Thomasa		14%		w tem 80% rozp. w kwasie cytryn. Miału 75%	paritas Bubenc Kor. 385·—			za gotówkę 2% mniej
Żużle Thomasa		15%			Kor. 412·50			
Żużle Thomasa		16%			Kor. 440·—			
Żużle Thomasa		17%			Kor. 467 50			
Żużle Thomasa		18%			Kor. 495.—			
Żużle Thomasa		19%			Kor. 522·50			
Żużle Thomasa		20%			Kor. 550 —			
Żużle Thomasa		21%			Kor. 577·50			
Żużle Thomasa		22%			Kor. 605·—			
Żużle Thomasa		23%			Kor. 632·50			
Żużle Thomasa			13%		Kor. 403 —			
Żużle Thomasa			14%		Kor. 434·—			
Żużle Thomasa			15%		Kor. 465 —			
Żużle Thomasa			16%		Kor. 496·—			
Żużle Thomasa			17%		Kor. 527·—			
Żużle Thomasa			18%		Kor. 558·—			
Żużle Thomasa			19%		Kor. 589·—			
Żużle Thomasa			20%		Kor. 620·—			

Frachty kolejowe dla żużli Thomasa.

Do stacyi	Bubenc K.	Morgenroth K.
Andrychów	131·—	47·—
Baranów	174·—	77·—
Barszczowice	202·—	105·—
Basznia	187·—	91·—
Bednarów	222·—	127·—
Bełz	193·—	101·—
Bełzec	203·—	111·—
Biadoliny	154·—	63·—
Biała	118·—	153·—
Biecz	169·—	77·—
Bierzanów	135·—	49·—
Bilcze-Wolica	205·—	111·—
Bobowa	162·—	73·—
Bóbrka-Chlebowice	198·—	107·—
Bobrówka	182·—	87·—
Bochnia	140·—	55·—
Bogdanówka-Kamionka	233·—	137·—
Bogoniowice-Ciężkowice	167·—	71·—
Boguchwała	174·—	78·—
Bogumiłowice	173·—	65·—
Bolechów	201·—	114·—
Bołszowce	223·—	—
Borki wielkie	227·—	132·—
Bortniki	211·—	115·—
Borynicze	207·—	111·—
Borysław	196·—	106·
Borszczów	283·—	201·—
Bratkowce	227·—	132·—
Brody	206·—	120·—
Brzeznica	125·—	40·—
Brzuchowice	204·—	112·—
Buczacz	223·—	146·—
Bucinów	227·—	132·—
Bukaczowce	214·—	119·—
Bursztyn	206·—	127·—
Chmielów	176·—	80·—
Chodorów	209·—	114·—
Chorzelów	172·—	77·—
Chrzanów	119·—	—
Chybi	113·—	—
Ciężów	225·—	130·—
Cisna	205·—	—
Czarna	155·—	69·—
Czerniowce	228·—	154·—
Czortków	228·—	154·—
Czudec	176·—	80·—
Czudin	269·—	192·—
Dąbie	169·—	73·—
Delatyn	236·—	141·—
Dębica	159·—	71·—
Denysów	230·—	135·—
Dereniówka	240·—	155·—
Dobra	157·—	71·—
Dobromil	179·—	94·—
Dobrosin	202·—	110·—
Dobrowlany	198·—	103·—
Dobrzechów	180·—	82·—
Dolina	204·—	117·—
Drohobycz	194·—	104·—
Dublany-Krantzberg	196·—	100·—
Dwory	126·—	122·—
Dżuryn	239·—	150·—
Dźwiniacz	289·—	203·—
Friedrichshütte	124·—	—
Frysztak	179·—	83·—
Gaje wyżne	201·—	105·—
Gallinestie	260·—	191·—
Głęboka-Fulsztyn	191·—	96·—
Glinna-Nawarya	199·—	104·—
Glinsko	207·—	—
Gorlice	169·—	78·—
Gródek	188·—	99·—
Gromnik	167·—	71·—
Grybów	165·—	76·—
Gurahumora	290·—	213·—
Hadikfalva	237·—	166·—
Hadynkowce	241·—	157·—
Halicz	219·—	123·—
Hatna	240·—	171·—
Hluboczek wielki	223·—	127·—
Horyniec	189·—	94·—
Hrebene	196·—	105·—
Hrebenów	214·—	118·—
Hucisko	134·—	58·—
Husiatyn	235·—	164·—
Huta zielona	192·—	96·—
Iwanie	312·—	229·—
Iwonicz	176·—	85·—
Janów	212·—	—
Jaremcze	228·—	142·—
Jagielnica	260·—	174·—
Jarosław	174·—	85·—
Jaślany	172·—	77·—
Jasło	172·—	81·—
Jawiszowice	118·—	28·—
Jedlicze	179·—	83·—
Jeleśnia	125·—	54·—
Jezierna	220·—	124·—
Jezierzany	233·—	145·—
Jezupol	222·—	126·—
Jordanów	142·—	63·—
Kalinowczyzna	240·—	152·—
Kałusz	208·—	117·—
Kalwarya	141·—	52·—
Kalwarya-Zebrzydowska	140·—	—
Kamionka k. Nowego Sącza	170·—	78·—
Kamionka-Lipnik	195·—	104·—
Kasina wielka	155·—	70·—
Kenty	121·—	41·—
Kimpolung	322·—	240·—
Kłaj	141·—	53·—
Klecza górna	137·—	53·—
Kołomyja	225·—	140·—
Komańcza	192·—	96·—
Koniuchów	206·—	110·—
Kopyczyńce	244·—	159·—
Korczów	191·—	100·—
Korościatyn	334·—	139·—
Korszów	233·—	137·—
Koźlinka	209·—	—
Kozy	123·—	39·—
Kraków	125·—	42·—
Krasne	198·—	111·—
Krechowice	216·—	120·—
Krościenko	186·—	96·—
Krosno	174·—	—
Krystynopol	194·—	104·—
Krzeszowice	121·—	35·—
Kulików-Mierzwica	193·—	120·—
Lachowice	137·—	58·—
Łańcut	170·—	80·—
Ławoczne	219·—	123·—
Lencze	145·—	49·—
Lipica dolna	220·—	124·—
Limanowa	157·—	74·—
Lisko-Łukaw.	182·—	92·—
Łodygowice	116·—	39·—
Łojowa	233·—	139·—
Łowczówek-Pleśna	163·—	67·—
Lwów	193·—	103·—
Lwów-Podzamcze	193·—	103·—
Lubaczów	181·—	90·—
Lubieńce	208·—	112·—
Lubycza	200·—	108·—
Łupków	193·—	97·—
Łużan	241·—	151·—
Macoszin	212·—	—
Maków	140·—	58·—
Marcinkowice	167·—	78·—
Markowce	227·—	132·—
Matyjowce	230·—	142·—
Maksymówka	231·—	—
Męcina	166·—	77·—
Medyka	186·—	90·—
Mieczyszczów	222·—	126·—

Zestawienie cen.

Marka t. j. rodzaj nawozu	Zawartość gwarantowana: kwasu fosforowego rozpuszczalnego w wodzie	kwasu fosforowego w ogóle	kwasu fosforowego rozpuszcz. w kwasie cytryn.	azotu	Cena za 10 000 kg. z workami: franco stacye Gal. zachodniej Koron	franco stacye Gal. wschodniej rejon I. Koron	franco stacye Gal. wschodniej rejon II. Koron	UWAGA
Superfosfat kostny	18%				1044·—	1080·—	1116.—	za gotówkę 3% mniej
Superfosfat kostny	16%				928·—	960 —	992·—	
Superfosfat mineralny	18%				1008·—	1044·—	1080·—	
Superfosfat mineralny	16%				896·—	928·—	960·—	
Superfosfat amoniakalny	12%			4%	1368·—	1392·—	1416·—	
Mączka kościana roztworzona kwasem siarkowym	14%			2%	1162·—	1190·—	1218·—	
Mączka kościana parzona		21%		4%	1540·—	1370 —	1400 —	
Żużle Thomasa		14%		w tem 80% rozp. w kwasie cytryn. Miału 75%	paritas Bubenc Kor. 385·—			za gotówkę 2% mniej
Żużle Thomasa		15%			Kor. 412·50			
Żużle Thomasa		16%			Kor. 440·—			
Żużle Thomasa		17%			Kor. 467 50			
Żużle Thomasa		18%			Kor. 495.—			
Żużle Thomasa		19%			Kor. 522·50			
Żużle Thomasa		20%			Kor. 550 —			
Zużle Thomasa		21%			Kor. 577·50			
Żużle Thomasa		22%			Kor. 605·—			
Żużle Thomasa		23%			Kor. 632·50			
Zużle Thomasa			13%		Kor. 403 —			
Żużle Thomasa			14%		Kor. 434·—			
Żużle Thomasa			15%		Kor. 465 —			
Zużle Thomasa			16%		Kor. 496·—			
Zużle Thomasa			17%		Kor. 527·—			
Żużle Thomasa			18%		Kor. 558·—			
Zużle Thomasa			19%		Kor. 589·—			
Zużle Thomasa			20%		Kor. 620·—			

Frachty kolejowe dla żużli Thomasa.

Do stacyi	Bubenc K.	Morgenroth K.
Andrychów	131·—	47·—
Baranów	174·—	77·—
Barszczowice	202·—	105·—
Basznia	187·—	91·—
Bednarów	222·—	127·—
Bełz	193·—	101·—
Bełzec	203·—	111·—
Biadoliny	154·—	63·—
Biała	118 —	153·—
Biecz	169·—	77·—
Bierzanów	135·—	49·—
Bilcze-Wolica	205·—	111 —
Bobowa	162·—	73·—
Bóbrka-Chlebowice	198·—	107·—
Bobrówka	182·—	87·—
Bochnia	140 —	55·—
Bogdanówka-Kamionka	233·—	137·—
Bogoniowice-Ciężkowice	167·—	71·—
Boguchwała	174 —	78·—
Bogumiłowice	173 —	65·—
Bolechów	201·—	114·—
Bołszowce	223·—	—
Borki wielkie	227·—	132.—
Bortniki	211 —	115 —
Borynicze	207·—	111·—
Borysław	196·—	106·
Borszczów	283·—	201 —
Bratkowce	227·—	132·—
Brody	206·—	120·—
Brzeznica	125 —	40 —
Brzuchowice	204·—	112·—
Buczacz	223·—	146·—
Bucinów	227 —	132·—
Bukaczowce	214·—	119·—
Bursztyn	206·—	127·—
Chmielów	176·—	80·—
Chodorów	209·—	114·—
Chorzelów	172·—	77·—
Chrzanów	119·—	—
Chybi	113·—	—
Ciężów	225·—	130 —
Cisna	205·—	—
Czarna	155·—	69·—
Czerniowce	228·—	154·—
Czortków	228 —	154·—
Czudec	176·—	80 —
Czudin	269·—	192 —
Dąbie	169·—	73 —
Delatyn	236·—	141·—
Dębica	159·—	71·—
Denysów	230·—	135·—
Dereniówka	240·—	155·—
Dobra	157 —	71·—
Dobromil	179·—	94·—
Dobrosin	202·—	110·—
Dobrowlany	198 —	103·—
Dobrzechów	180·—	82·—
Dolina	204·—	117·—
Drohobycz	194·—	104 —
Dublany-Krantzberg	196·—	100·—
Dwory	126·—	122·—
Dżuryn	239 —	150·—
Dźwiniacz	289 —	203 —
Friedrichshütte	124·—	—
Frysztak	179·—	83·—
Gaje wyżne	201·—	105·—
Gallinestie	260 —	191·—
Głęboka-Fulsztyn	191·—	96·—
Glinna-Nawarya	199·—	104·—
Glinsko	207·—	—
Gorlice	169 —	78·—
Gródek	188 —	99·—
Gromnik	167·—	71·—
Grybów	165·—	76·—
Gurahumora	290 —	213·—
Hadikfalva	237·—	166·—
Hadynkowce	241 —	157 —
Halicz	219·—	123·—
Hatna	240·—	171·—
Hluboczek wielki	223·—	127·—
Horyniec	189·—	94·—
Hrebene	196 —	105·—
Hrebenów	214 —	118·—
Hucisko	134 —	58·—
Husiatyn	235·—	164·—
Huta zielona	192·—	96·—
Iwanie	312·—	229·—
Iwonicz	176·—	85·—
Janów	212·—	—
Jaremcze	228·—	142·—
Jagielnica	260 —	174·—
Jarosław	174·—	85·—
Jaślany	172·—	77·—
Jasło	172·—	81·—
Jawiszowice	118·—	28·—
Jedlicze	179·—	83·—
Jeleśnia	125·—	54·—
Jezierna	220·—	124·—
Jezierzany	233·—	145·—
Jezupol	222·—	126·—
Jordanów	142·—	63 —
Kalinowczyzna	240·—	152·—
Kałusz	208·—	117·—
Kalwarya	141·—	52·—
Kalwarya-Zebrzydowska	140·—	—
Kamionka k. Nowego Sącza	170·—	78·—
Kamionka-Lipnik	195·—	104·—
Kasina wielka	155·—	70·—
Kenty	121·—	41·—
Kimpolung	322·—	240·—
Kłaj	141·—	53·—
Klecza górna	137·—	53·—
Kołomyja	225·—	140·—
Komańcza	192·—	96·—
Koniuchów	206·—	110·—
Kopyczyńce	244·—	159·—
Korczów	191·—	100·—
Korościatyn	334·—	139·—
Korszów	233·—	137·—
Koźlinka	209·—	—
Kozy	123·—	39·—
Kraków	125·—	42·—
Krasne	198 —	111·—
Krechowice	216·—	120·—
Krościenko	186·—	96·—
Krosno	174·—	—
Krystynopol	194·—	104·—
Krzeszowice	121·—	35·—
Kulików-Mierzwica	193·—	120·—
Lachowice	137·—	58·—
Łańcut	170·—	80·—
Ławoczne	219·—	123·—
Lencze	145·—	49·—
Lipica dolna	220·—	124·—
Limanowa	157·—	74·—
Lisko-Łukaw.	182·—	92·—
Łodygowice	116·—	39·—
Łojowa	233 —	139·—
Łowczówek-Pleśna	163·—	67·—
Lwów	193·—	103·—
Lwów-Podzamcze	193·—	103·—
Lubaczów	181·—	90·—
Lubieńce	208·—	112·—
Lubycza	200·—	108·—
Łupków	193·—	97·—
Łużan	241·—	151·—
Macoszin	212·—	—
Maków	140·—	58·—
Marcinkowice	167·—	78·—
Markowce	227·—	132·—
Matyjowce	230·—	142·—
Maksymówka	231·—	—
Męcina	166·—	77·—
Medyka	186 —	90·—
Mieczyszczów	222 —	126·—

zwrot różnicy przeciętnej albo wolno fabryce zażądać superanalizy, która ostatecznie decyduje. Wolno jednak odbiorcy zarządzić na swój koszt drugą superanalizę, która decyduje w przecięciu z pierwszą superanalizą.

Odbiorcy przysługuje prawo bezpłatnej analizy albo na oznaczenie kwasu fosf. rozpuszcz. w kwasie cytrynowym albo na oznaczenie ogólnej zawartości kwasu fosforowego i rozpuszczalności tegoż w kwasie cytrynowym albo na oznaczenie ogólnej zawartości kwasu fosforowego i miału, — badań we wszystkich trzech kierunkach przy jednym wagonie nie opłaca fabryka. Jeżeli analiza wykaże rozpuszczalność niżej 70%, to zwraca się za każdy brakujący procent rozpuszczalności kor. 3·— za 10.000 kg. Co do miału, to za każdy procent niżej 75% zwraca się kor. 3·— za 10.000 kg.

Analiza chemiczna. Próbki do analizy chemicznej należy zbierać wedle przepisów, które przesyła się każdemu odbiorcy po zamówieniu a to osobne przepisy dla superfosfatów i mączek kostnych a osobne dla żużli. Kto odbiera cały wagon ma prawo do bezpłatnej analizy na koszt fabryki (w chemicznej stacyi rolniczej w Dublanach lub innych stacyach podanych w przepisach brania próbek). — Kto odbiera mniej niż wagon, może zarządzić analizę, ale na swój koszt. **Reklamacyę z tytułu analizy przyjmuje c. k. Galicyjskie Towarzystwo gospodarskie najdalej do 2 tygodni od daty przybycia towaru ua miejsce a to na podstawie certyfikatu analizy.**

UWAGI: 1. Kontyngent żużli wysoko procentowych jest ograniczony i dlatego tylko ten, kto się pierwej zgłosi i zamówi je wcześnie na jakikolwiek termin, otrzyma je z pewnością, po wyczerpaniu zaś kontyngentu pozostaną na sprzedaż tylko żużle nisko procentowe.

2. Zawartość żużli zawisłą jest od produkcyi, i dlatego zastrzega się z góry około 2% różnicy t. z. że zamiast 16% dostarczy się i policzy 15%, lub 14% względnie 17% lub 18%. *Ponieważ nigdy nie można z góry wiedzieć, czy fabryka ma chwilowo np. 14% żużle i czy zamiast 14% nie wyszle 13% lub 15%*, **przeto ostateczne rozliczenie może nastąpić dopiero po ekspedycyi i nadesłaniu zawiadomienia z fabryki, ile procentów zawierają wysłane żużle.**

3. Żużle wysoko procentowe (18—20% ogółem lub 16—20% rozpuszcz.) odchodzą z Bubenc, odbiorca płaci więc fracht z Bubenc a za żużle po 27·5 hell. za 1 kg.% kwasu fosf. ogółem lub po 31 hell. za 1 kg. % kwasu fosf. rozpuszcz. w kwasie cytr. Żużle nisko procentowe (14—17% ogółem lub 13—15% rozpuszcz.) odchodzą z Morgenroth, ponieważ jednak ich cena jest obliczona paritas Bubenc, więc o ile fracht z Morgenroth kosztuje mniej, niż z Bubenc, tyle d o d a j e s i ę do ceny żużli np. żużle z gwar. 14% kw. fosf. ogółem kosztują paritas Bubenc kor. 3·85, fracht z Morgenroth do pewnej stacyi odbiorcy kosztuje kor. 100·— a z Bubenc kosztowałby kor. 220·—, różnicę frachtu kor. 120·— dodaje się zatem do ceny żużli i odbiorca płaci za żużle kor. 385 + 120 = kor. 505·— i fracht na koleji kor. 100·—

Krótko mówiąc odbiorca płaci zawsze fracht z Bubenc, skądkolwiekby żużle odeszły, a nadto cenę żużli wedle cennika.